

خدیجه همت‌نژاد:
دو موضوع مهم در
خصوص معلمان
دینی وجود دارد: اول

اینکه تعدادی از معلمان معارف ضعف علمی دارند. دوم اینکه دانش‌آموزان ما هم در معرض تهاجم شبهه‌ها قرار گرفته‌اند. کتاب درسی فقط به ما معلمان کدهایی می‌دهد و معلم باید توانایی و هنر رمزگشایی این کدها را داشته باشد. بنده به‌عنوان معلم تا زمانی که سر کلاس از کتاب و محتوای آن می‌گویم، مشکلی ندارم. ولی اگر در جاهایی نتوانم کدها را باز کنم، آن وقت شبهه‌ها از طرف بچه‌ها آشکار می‌شوند. لذا معلم دینی باید از نظر اعتقادی و علمی قوی باشد و بتواند پاسخ‌گوی دانش‌آموزان آن هم به‌صورتی باشد که دانش‌آموز مطلب را درک کند.

به‌نظرم اگر مجله رشد قرآن و معارف اسلامی می‌خواهد به معلم دینی کمک کند، باید برنامه‌ای برای تقویت معلم و دانش‌آموز داشته باشد. باید با بیان شیوه‌هایی معلم دینی را از نظر علمی در حوزه تدریس تقویت کند. باید او را راهنمایی کرد که به‌صورت تفکیکی و مشخص در هر مورد و درباره هر درس برای رفع مشکل به کدام منبع و سایت رجوع کند. به‌نظرم در مجله باید دقیق‌تر و گسترده‌تر به این موضوع بپردازد. همچنین لازم است کارهای خلاقانه و پژوهشی معلمان و نیز روش‌های ابتکاری تدریس و ارائه درس توسط آنان در صفحات مشخصی چاپ شود. از یک طرف معلمان خلاق از امتیاز این کار استفاده می‌کنند

مجلات رشد رانمی شناسیم، آنها را معرفی کنید!

**گپ و گفتی با دبیران دینی و قرآن مدارس
دخترانه شیراز**

اشاره

در سفری به شیراز با هدف اطلاع یافتن از آرای انتقادی و پیشنهادی همکاران درباره مجله رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی با تعدادی از دبیران دوره متوسطه دوم گفتگو کردیم. در این گفت و گو این همکاران حضور داشتند: خانم‌ها زهرا وجدان حقیقی، فاطمه ایرجی، زهره حیدری و خدیجه همت‌نژاد، امیدواریم این گفت و گو مورد استفاده شما قرار گیرد.

با توجه به اینکه در برنامه درسی ملی، «کتاب درسی» به‌عنوان یکی از اجزاء بسته آموزشی تعریف شده، شایسته است مجله رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی در هندسه معرفتی بسته آموزشی قرار گیرد و در تکمیل این شبکه آموزشی نقش داشته باشد. به نظر شما چگونه می‌توان بیش از پیش به این نقش عمل و آن را محقق کرد؟

و از طرف دیگر سایر معلمان از تجربه‌های ایشان بهره می‌برند.

خوب است معلمان هر استانی که توانایی و دغدغه کار خود را دارند، هر ماه با تشکیل جلسه‌ای و جمع‌بندی تجربه‌هایشان، آن را برای مجله بفرستند تا با چاپ این گونه مطالب، بین معلمان سطح کشور تجربه‌ها مبادله شود.

زهرا وجدان حقیقی: به‌نظرم خوب است هیئت تحریریه مجله کسانی را برای جست‌وجو در شبکه‌های مجازی و یافتن شبهه‌ها مأمور کند. آن وقت به تجزیه و تحلیل شبهه‌های مرتبط و رساندن پاسخ آن‌ها به معلمان همراه با پاسخ‌های مقتضی و اقناع‌کننده، مبادرت کند. این کاری است برای ارتقای سطح علمی همکاران.

همچنین مجله باید سایتی داشته باشد (نمی‌داند دارد یا ندارد). همین‌طور باید سایت‌های خوب را شناسایی کند و برای تکمیل مفاد درسی و آنچه در مجله چاپ می‌شود، به آن‌ها ارجاع دهد. ما زمان کافی برای ارائه محتوای کتاب درسی داریم، ولی برای پاسخ به سؤال‌ها زمان نداریم. اگر بخواهیم به پرسش‌ها پاسخ بدهیم، یا باید از زمان کلاس درسی استفاده ببریم، یا باید سایت‌های شناخته شده را به دانش‌آموزان معرفی کنیم تا آن‌ها راحت‌تر، جواب سؤال‌ها را مطالعه کنند.

ع این کار خوب است. مجله غیر از معرفی سایت‌ها چه کار بکند؟ یک صفحه به معرفی سایت اختصاص داده شود. در باقی مانده صفحه‌ها چه بیاوریم. آن هم با کیفیت مطلوب و مورد نیاز؟

فاطمه ایرجی: کار معرفی سایت خوب است و با آن موافقم. از سایت «پرسمان» اطلاع دارید؟ خودم برای دریافت جواب سؤال و چگونگی مواجهه با شبهه‌ها، آن‌ها را از طریق پیامک برای این سایت می‌فرستم و جواب می‌گیرم؛ هم از طریق پیامک و هم در سایت جواب می‌دهند. مجله رشد هم می‌تواند از این نوع کارها انجام بدهد.

ع یادآور بشوم که رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی، فصل‌نامه است. دانش آموز سؤال را مطرح می‌کند و شما جوابی به او می‌دهید، ولی مجله رشد سه ماه دیگر به شما می‌رسد.

ایرجی: منظور مجله نبود. بلکه به کار از طریق پیامک و سایت اشاره کردم.

همت‌نژاد: از طریق تلگرام می‌شود گروه‌هایی تشکیل داد.

ایرجی: باید اهداف بسته آموزشی را در نظر

گرفت. آسان‌سازی و ایجاد تنوع برای یادگیری از مجله هدف ماست. می‌شود با استفاده از مجله، آموزش بدهیم که چه‌طور می‌شود تدریس را آسان کرد. متأسفانه مجله شما با آنکه از نظر بنده محتوای خوب و قابل استفاده‌ای برای تمام همکاران دارد، ولی یا با آن آشنا نیستیم یا به مجله دسترسی نداریم. حداقل برای هر مدرسه یک شماره از مجله را بفرستند.

وجدان حقیقی: برای مدرسه ما اصلاً نمی‌آید. بنده سرگروه درس دینی و قرآن در ناحیه یک هم هستم، خلاصه این مشکل عمومی است.

زهرا حیدری: به نظر من کتابی که می‌نویسند، باید چهار موضوع در آن لحاظ شود:

اول؛ نیاز جامعه، دوم نیاز دانش‌آموز، سوم نظر متخصصان و چهارم فلسفه تعلیم و تربیت کشور. وقتی کتاب نوشته شد، در برخی از قسمت‌های درسی نیاز به مکمل دارد. مجله رشد به‌عنوان مکمل باید مورد توجه باشد و همین شاخص‌های کتاب را داشته باشد. وقتی که دانش‌آموز و معلم ما در موردی از موارد درسی احساس نیاز کنند، باید مکمل کتاب درسی، از جمله مجله رشد را به‌دست آن‌ها برسانیم. به نظر من باید دید، معلم‌های ما به چه چیزهایی نیاز بیشتری دارند و در مجله با غنای بیشتر به رفع آن نیازها بپردازند. الان رویکردهای جدیدی در روش‌های تدریس شکل گرفته‌اند. به‌علاوه، ۲۴ نوع روش تدریس متداول است که یکی از آن‌ها «درس پژوهی» است که با مباحثه مرتبط است و مباحث خیلی به کار تدریس و آموزش معارف می‌آید. همکاران می‌فرمایند وقت نیست. انجمن‌های علمی معلمان و انجمن‌های علمی دانش‌آموزان می‌توانند به این کار مدد برسانند. می‌توان از مطالب این انجمن‌ها در مجله رشد استفاده کرد. غیر از این کار، دبیرخانه معارف باید معرفی شود و مجله رشد به‌صورت الکترونیکی در دبیرخانه قرار بگیرد. باید از مطالب همکاران بهره گرفت. برای مثال قرآن پژوهی، درس پژوهی و اقدام پژوهی چه‌قدر می‌تواند کمک کند. یا آینده پژوهی که در رشد معارف مفید است. دغدغه همه ماست که مجله را چه‌طور به‌دست همکاران برسانیم. باید برای این معضل تدبیری اندیشید.

ع لازمه تحقق ایده‌های شما این است که با مجله همکاری بشود. کافی است معلمان تجربه‌های موفق و مبتکرانه، مقاله‌های پژوهشی و درس‌پژوهی و دیگر مطالب ارزشمندی را که خودتان بهتر اطلاع دارید، بنویسند و برای چاپ در مجله بفرستند. یادمان باشد، یکی از هدف‌های برگزاری

مجله رشد
به‌عنوان مکمل
باید مورد توجه
باشد و همین
شاخص‌های
کتاب را داشته
باشد. وقتی
که دانش آموز
و معلم ما در
موردی از موارد
درسی احساس
نیاز کنند، باید
مکمل کتاب
درسی، از جمله
مجله رشد را
به‌دست آن‌ها
برسانیم

همکاران برای کسب امتیاز در ارزشیابی به هر دری می‌زنند. مقاله‌نویسی یکی از آن درهاست. نوشتن گزارش تخصصی در دیگر است. اگر مجله رشد معارف اسلامی این موقعیت را ایجاد بکند، همکاران دبیر دینی ما برای گرفتن امتیاز به این مجله روی می‌آورند

این نوع نشست‌ها با همکاران، فقط گفت‌وگو نیست، بلکه هدف برانگیختن شما برای همکاری است. باید دبیران دارای دغدغه و با تجربه دست مجله را بگیرند و به غنای آن مدد برسانند. از تحریریه مجله انتظار حرکت خارق‌العاده را بدون حضورتان در میدان عمل نداشته باشید.

فاطمه ایرجی: یکی از راه‌ها خود مجله است. همکاران برای کسب امتیاز در ارزشیابی به هر دری می‌زنند. مقاله‌نویسی یکی از آن درهاست. نوشتن گزارش تخصصی در دیگر است. اگر مجله رشد معارف اسلامی این موقعیت را ایجاد بکند، همکاران دبیر دینی ما به این مجله روی می‌آورند.

این هدف شما وقتی محقق می‌شود که شما، هم درخواست چنین کاری را بکنید و هم مقاله‌ها و دیگر آثار قابل استفاده را بفرستید. اگر این کار نشده است یا کم توجهی می‌شود، باز خودتان باید وارد میدان شوید و بخواهید که امتیاز در چرخه کار قرار بگیرد. فراوانی خواسته‌های شما ما را ملزم به پیگیری و عمل می‌کند.

(همه یک‌صدا می‌گویند: ما باید بدانیم برای چاپ نوشته امتیازی در نظر گرفته می‌شود). وجدان حقیقی: معرفی مجله یا کتاب بسیار اهمیت دارد. همین جلسه را که در شیراز گذاشته‌اید و خیلی با ارزش است، در استان‌های دیگر ادامه بدهید، مجله خوب است، ولی آن را معرفی نکرده‌اید.

خب به نظر سرکار برای معرفی چه کاری لازم است انجام بگیرد؟

وجدان حقیقی: ما در ناحیه یک شهر خودمان نمایشگاه کتابی دایر کرده‌ایم و در این نمایشگاه کتاب‌های مربوط به کتاب‌های درسی را عرضه کرده‌ایم. متأسفانه فرصت نداشتیم کتاب‌ها را معرفی کنیم، ولی یکی از این کتاب‌ها در میان صحبت‌ها و پاسخ به پرسش‌ها معرفی شد و نیمی از همکاران خواستار آن شدند. چرا؟ برای اینکه ضمن جلسه آن را معرفی کردیم؛ در حالی که کتاب‌های دیگر هم خوب بودند، ولی معرفی نشده بودند. باید در کار فرهنگی هم هزینه کرد. متأسفانه الان هر جا لازم است هزینه‌ای بشود، می‌گویند نمی‌توانیم و کار را کنار می‌گذارند!

حیدری: اگر نمی‌توانید هزینه و معرفی کنید، به دست گروه ما بدهید تا برایتان قشنگ معرفی کنیم. وجدان حقیقی: بنده به‌عنوان سرگروه عرض می‌کنم، در جلساتم حداقل ۷۰ نفر حضور می‌یابند. در جلسه بعدی کار معرفی مجله را تعهد می‌کنم، به شرطی که حداقل مجله را در اختیار بنده قرار

بدهید و آن را برایم بفرستید؛ نه اینکه بفرستند جای دیگر. غیر از معرفی مجله، باید روش‌های تدریس مناسب را در مجله بکنجانید.

در مجله روش تدریس را داریم. به این دلیل مطمئن هستیم که خود من تمام شماره‌های مجله را صفحه به صفحه می‌بینم تا محتوای آن را تحلیل کنم. وجدان حقیقی: پس نمی‌بینیم چون مجله به دست ما نمی‌رسد یا شناختی از مجله نداریم. معرفی راهکار است. ما در شیراز چهار ناحیه آموزش‌وپرورش داریم. قطب‌های آموزشی هم تشکیل شده‌اند. بنده ناحیه یک شیراز - منطقه ارژن- را تحت پوشش دارم، چند نسخه از مجله را برایم بفرستید تا بتوانم در جلسه معرفی کنم. آن وقت ضمانت اجرایی می‌خواهد.

حیدری: گروه‌های آموزشی تحت نظر ما هستند و ما حمایت می‌کنیم. ما حتی به آقای فرجی گفتیم مجلات رشد را خودمان می‌خواهیم توزیع کنیم.

بنده در اصفهان پیشنهادی کردم و اینجا هم آن را تکرار می‌کنم. شما در اینجا برای هیئت تحریریه دفتر مجله در تهران اتاق فکر باشید، زیرا با توجه به تنوع فرهنگ‌ها، گرچه آسیب‌هایی که اینجا وجود دارند، با تهران مشترک‌اند، ولی آسیب‌های خاص خود شیراز (استان فارس) را هم داریم. خب شما که اینجا زندگی می‌کنید و حضور اجتماعی گسترده دارید (به دلیل شغل معلمی)، به‌خوبی قادر به آسیب‌شناسی هستید و می‌توانید در ارائه راه‌حل‌ها برای مقابله با آسیب‌ها و آسیب‌زدایی به دوستان دیگر کمک کنید و سرانجام هم حاصل کار در مجله منتشر شود.

حیدری: می‌شود این کار را کرد. بنده خودم خدمت دوستان هستیم؛ به‌ویژه که سرگروه‌ها هم بسیار فعال‌اند.

همت‌نژاد: با توجه به اهمیت مهدویت، خوب است به این موضوع در تمام شماره‌های مجله بپردازند.

بنده تا ۵۰ شماره را با دقت برای تحلیل محتوا مطالعه کردم و درباره مهدویت خیلی مطلب دیدم. اگر می‌خواهید مستمر باشد، باید پیشنهادهای خاص خود را بدهید. افرادی هم باید باشند که بتوانند محتوای بهینه‌ای تولید کنند تا وقتی معلم برای پاسخ به سؤالات از مطلب آن‌ها، استفاده می‌کند، با رویش مواجه شود، نه با ریزش.

همت‌نژاد: به‌صورت مقالات زنجیره‌ای و سریالی باشد.

حیدری: به شبهات مربوط به مهدویت پرداخته شود.

ع محتوای بهینه اهمیت دارد. همین جا عرض کنم، یکی از آسیب‌های امتیاز به چاپ مقاله این است که هر کس هر چه دلش خواست، برای مجله می‌فرستد. آن وقت بنده مروجی در یکی از فرایندهای کار مجله، باید تمام نوشته‌های رسیده را بخوانم. بسیاری از اوقات بعد از اتمام مطالعه، به خودم می‌گویم، این دیگر چه نوشته‌ای است؟! خیلی از نوشته‌هایی که به دفتر مجله می‌رسند بسیار ضعیف‌اند. چرا نوشته؟ برای اینکه فکر می‌کند با امتیاز آن می‌تواند معلم نمونه شود!

حیدری: مسائل آموزشی ما وقتی در عرصه رقابت قرار می‌گیرند، واقعا نابود می‌شوند...

ع منظورم این نیست، حالا که با آسیب مواجه هستیم، پس آن را کنار بگذاریم، خیر! باید روش‌هایی را لحاظ کنیم که آسیب‌ها به حداقل ممکن برسند. نه فقط وقت دیگران را نگیرد. بلکه آنچه هم ارائه می‌شود، بتواند به سؤال‌های دیگران پاسخ مکفی بدهد.

حیدری: آیا ممکن است که مجله را از طریق اداره تکنولوژی آموزشی توزیع کنیم؟

ما این پیشنهاد را داده‌ایم. در حال حاضر مجلات رشد را گروه آموزشی ابتدایی یا به ادارات و مدارس می‌فرستد یا پیغام می‌دهد که مجلات رشد پیش ماست، بیایید تحویل بگیرید. زمانی که در دوره متوسطه ناحیه ۴ بودم، به سختی به دستم می‌رسید. ع توزیع مجلات توسط واحد توزیع صورت می‌گیرد. باید این مورد را بپرسم. الان نمی‌توانم پاسخ بدهم.

حیدری: آیا می‌شود تغییری در این نوع توزیع داد؟ پیشنهاد ما این است که توزیع آن دسته از مجلات رشد که مربوط به دوره متوسطه‌اند، توسط اداره تکنولوژی آموزشی و گروه آموزشی دوره متوسطه انجام شود. البته اگر الان وحدت رویه‌ای در سراسر کشور وجود دارد، همان رویه اعمال شود. اما اگر غیر از این است، به استان‌ها اختیار داده شود تا راهی که به توزیع بهتر و سریع‌تر منجر می‌شود، اختیار کنند. در ضمن دوست نداریم بین معاونت‌ها اختلافی بروز کند.

ع با توجه به این نکته که قرار است از شماره ۱۰۱ مجله، راه تازه‌ای با مهندسی جدیدی شروع شود، از شما می‌پرسیم: اگر شما عضو هیئت تحریریه باشید، محتوای مجله را برای ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای

همکاران و آگاهی آنان از تازه‌های تحولات و مسائل آموزش و پرورش، چگونه سامان می‌دهید؟ بدانید که آرای شما مؤثر است. فاطمه ایرجی: یکی از هدف‌های بسته آموزشی ایجاد ارتباط بین معلم و دانش‌آموز برای برقراری رابطه صمیمی بین آن‌هاست، تا معلم بتواند به راحتی کار انتقال مفاهیم را به دانش‌آموز انجام بدهد. مجله در این زمینه خیلی می‌تواند کمک کند. می‌تواند راه‌های ایجاد ارتباط و ارتباط صمیمی را به معلم یاد بدهد. برای مثال، در سال‌های پیش معلم دینی نزد بچه‌ها خیلی عزیز بود و عزت داشت. ولی گاهی و در برخی از کلاس‌ها، این ارتباط و شأن محترمانه و معلم خیلی کم‌رنگ شده است.

البته این وضعیت بازمی‌گردد به تحولات جامعه و باب شدن برخی از فناوری‌های ارتباطی روز. متأسفانه دبیران دینی به این تحولات و تغییر فناوری‌ها و عوارض آن‌ها کمتر توجه می‌کنند. لذا این گروه از دبیران به کلاس می‌روند و فقط درس می‌دهند و تمام. هیچ ارتباطی با دانش‌آموزان ندارند یا نمی‌توانند ارتباط برقرار کنند.

مجله رشد می‌تواند راه‌های غلبه بر این وضعیت را آموزش بدهد؛ از طریق ترغیب معلمان برای آشنایی با تحولات اجتماعی و فناوری‌های مطرح در جامعه، و با پاسخ دادن به شبهه‌ها، گرچه در جلسه‌های ما با همکاران، بیشتر درباره سؤال‌ها و شبهه‌های مطرح از سوی دانش‌آموزان صحبت می‌شود، ولی این جلسه ماهی یا دو ماهی یک بار برگزار می‌شود و همه هم همیشه شرکت نمی‌کنند.

ع در این جلسه شما به پرسش‌ها و شبهه‌ها پاسخ می‌دهید؟

ایرجی: بله. این جلسه محدود است. و اگر شما مثلاً سایت کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی را معرفی کنید، همه به آن دسترسی خواهند داشت. در مجموع باید همکاران به کار وادار شوند.

ع کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی حکم داروخانه‌ای را دارد که همه نوع دارو در آن هست، ولی من باید بدانم چه مرضی دارم. تشخیص مرض نیمی از درمان است. لذا ما می‌پرسیم: چه کنیم تا معلم عزیز، نایافته‌هایش را در مجله رشد معارف بیابد؟ وجدان حقیقی: خیلی نایافته‌ها در مجله مطرح شده‌اند، ولی معلم از آن و از محتوای آن اطلاعی ندارد. مجله را نمی‌شناسد.

یک مشکل این است.

وجدان حقیقی: این موضوع خیلی مهم است.

حیدری: من اگر بودم، تریبون آزاد می‌گذاشتم

یکی از هدف‌های بسته آموزشی ایجاد ارتباط بین معلم و دانش‌آموز برای برقراری رابطه صمیمی بین آن‌هاست، تا معلم بتواند به راحتی کار انتقال مفاهیم را به دانش‌آموز انجام بدهد. مجله در این زمینه خیلی می‌تواند کمک کند.

این آرزوی چندین ساله ام است و به سرگروه آموزشی هم گفته‌ام که ای کاش می‌شد از میان دبیران دینی، قرآن و معارف گروهی تشکیل می‌شد و کارهای تحقیقی می‌کرد و برای مجله می‌فرستاد

تا معلم راحت و بدون دغدغه حرفش را با مجله در میان بگذارد.

بخش پرسش از شما و پاسخ از ما را در مجله داریم.

حیدری: این را نمی‌گویم. بنده قبلاً در سازمان دانش‌آموزی مجله‌ای منتشر می‌کردم با عنوان «راه» در این مجله بخشی را با عنوان «تربیبون آزاد» داشتیم. اعلام می‌کردیم ای دانش‌آموز! هرچه می‌خواهد دل تنگت بگو و آن‌ها می‌گفتند. هر سؤالی که داشتند و هر حرفی را که برای مجله می‌فرستند، چاپ می‌کردیم. بعد از دانش‌آموزان مدارس می‌خواستیم، به سؤال‌ها پاسخ بدهند و آن‌ها هم جواب می‌دادند. در مجله رشد هم می‌توان این تربیبون را ایجاد کرد. در این صورت مدیریت مجله از فراوانی سؤالات و نوع و چگونگی آن‌ها مطلع می‌شود. البته در مجله رشد و خطاب به معلمان باید مصداقی عمل کنیم تا نتیجه بگیریم.

موضوع دیگر مطالعات تطبیقی در زمینه مذاهب، فرقه‌ها و آیین‌هاست. گرچه ورود به آن‌ها سخت است، ولی عدم ورود هم مشکلات خودش را پدید می‌آورد. ما در شیراز می‌دیدیم که این فرقه‌ها با بچه‌های ما چه می‌کنند. لذا برای مقابله با این پدیده، مدرسه «معارف صدرا» را تأسیس کردیم که پسرانه و دخترانه دارد. این کار را در ناحیه ۴ انجام دادیم که به حاشیه شهر می‌رسد. الان دارد به هدفی که داشتیم جواب می‌دهد. لذا پیشنهاد می‌کنم مدارس معارف را از طریق مصاحبه یا گزارش در مجله معرفی کنید؛ مدارسی مثل صدرا، مطهری و امین. به‌ویژه سال آینده که تألیف کتب درسی را داریم و دانش‌آموز می‌خواهد رشته انتخاب کند، یکی از رشته‌ها «علوم انسانی و معارف» است. باید این رشته خوب معرفی شود تا دانش‌آموزان و معلمان بشناسند.

وجدان حقیقی: بنده قبلاً بیشتر مجله را مطالعه می‌کردم ولی الان کمتر شده است. بنده نظر مثبتی درباره مجله دارم. تکرار می‌کنم، این مجله معرفی نشده است!

می‌دانید که مجله تک موضوعی نیست. عربی، فلسفه و منطق، معارف و با اضافه شدن قرآن چهار مجله شده است در حدود ۹۰ صفحه.

وجدان حقیقی: قسمت عربی به معلم‌های دینی خیلی کمک می‌کند. یکی از همکارانی که قرار بود در جلسه ما شرکت کند ولی نتوانست، همین نکته را به من گفت. ایشان می‌گفت از روش‌های تدریس عربی در مجله برای تدریس

معارف استفاده می‌کردم. برای مثال وقتی خوانده می‌شود «لیقوم الناس...» توضیح‌های بخش عربی درباره صرف و نحو آن کمک کار است، زیرا اگر معلم نداند اینجا «ناس» فاعل است، در کارش دچار اشتباه می‌شود. اینجا درباره جمهوریت و مردم صحبت می‌کند. لذا وقتی در بخش معارف در مورد این آیه صحبت می‌شود، ارجاع بدهند به بخش عربی که نکاتی دارد. اگر بنده دست‌اندرکار مجله بودم، حتماً کسی را موظف می‌کردم که مجله را به جاهایی و افرادی که باید آن را داشته باشند، برساند تا مطمئن شوم که به دست اهلیش می‌رسد.

از سخت‌افزاری گفتید. در نرم‌افزاری چه کنیم؟

وجدان حقیقی: ضمن معرفی مجله در جلسات، به همکاران خواهیم گفت که قسمت‌های مشخص شده را بخوانند و از آن‌ها امتحان می‌گیریم. با حمایتی که خانم دکتر حیدری می‌کنند، برای آن‌ها گواهی حضور و شرکت هم صادر می‌کنیم. همکاران هم دوست دارند مجله را مطالعه کنند. ولی آن را نمی‌شناسند. از یکی از همکاران هم می‌خواستم آماده شود و محتوای مجله را برای سرگروه‌ها تشریح کند.

حیدری: پیشنهاد می‌کنم در مجله صفحه نقد هم بگذارید. متأسفانه در آموزش‌وپرورش بین نقد و انتقاد منصفانه با غیر آن خلط می‌شود.

همت‌نژاد: پیرو فرمایش خواهرمان وجدان حقیقی درباره معرفی و تبلیغ مجله، بنده اضافه کنم، برای معرفی یک مایع دستشویی در تلویزیون چه قدر سرمایه‌گذاری می‌کنند. یا قلم‌چی که تأثیر زیادی هم روی بچه‌ها ندارد، چه قدر سرمایه‌گذاری می‌کند! آیا ممکن است که مجله رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی را برای مثال در شبکه قرآن در پنج دقیقه معرفی کنید؟ نوع معرفی را باید بررسی کنید و ببینید چه شیوه‌ای مؤثر خواهد بود.

این آرزوی چندین ساله‌ام است و به سرگروه آموزشی هم گفته‌ام که ای کاش می‌شد از میان دبیران دینی، قرآن و معارف گروهی تشکیل می‌شد و کارهای تحقیقی می‌کرد و برای مجله می‌فرستاد. همین‌طور در سطح استان مجله الکترونیکی شکل می‌گرفت و مطالبی را که در مجله چاپ نمی‌شدند (به دلیل چهار شماره بودن در سال) در مجله الکترونیکی منتشر می‌کردیم. می‌شود فاصله انتشاراتی این مجله را هم به هم نزدیک‌تر کرد. حتماً باید کمتر از فصل‌نامه باشد و ماهانه خیلی مناسب است. همکاران هم به راحتی به آن دسترسی خواهند داشت. الان جای این

به نظر من باید دید، معلم‌های ما به چه چیزهایی نیاز بیشتری دارند و در مجله با غنای بیشتر به رفع آن نیازها پرداخته شود

ع مجله الکترونیکی در استان خیلی خالی است. شما به زبان دیگر، اتاق فکری را که بنده مطرح کردم، بیان داشتید که نشانگر امکان‌پذیری اجرای آن در استان است. کار خوبی است که فرمودید. ایرجی: پیرو صحبت همکاران در معرفی سایت‌ها، سایت‌هایی هستند که به خوبی به شبهات می‌پردازند (آنتی شبهه). سایتی داریم که به شایعات توجه نشان می‌دهد و به آن‌ها پاسخ می‌دهد، یا سایت «جواب» و سایت «شهر سؤال» هست.

ع در مجله رشد آموزش معارف و مجله رشد آموزش قرآن (زمانی که مستقل بود)، معرفی سایت‌ها را داشتیم و داریم.

حیدری: امکان دارد که در مجله بخشی هم به سرگرمی اختصاص داده شود؟ این سرگرمی هم از قرآن و معارف دینی انتخاب می‌شود. در حقیقت کار آموزشی به طریق دیگر در قالب داستان، لطیفه، معما و... انجام می‌گیرد و معلم می‌تواند سرکلاس برای ایجاد تنوع و رفع کسالت از آن‌ها استفاده کند.

ع خوب است. درباره جاذبه بصری مجله، طرح روی جلد، صفحه‌آرایی، رنگ‌ها و فونت حروف هم نظرتان را بفرمایید. وجدان حقیقی: حروف مجله ریز است. خوانندگان مجله حداقل ۳۵ تا ۴۰ سال دارند. با این حروف، بنده در مطالعه راحت نیستم. حروف باید درشت‌تر شود.

ع حیدری: ما برای کار، کارگاه برگزار کردیم و بروشور هم آماده کردیم، ولی همکاران خیلی دنبال فراگیری این اصول نیستند. مطلب بلند را اصلاً نمی‌خوانند. اندازه حروف (فونت) هم باید تغییر کند.

ع همت‌نژاد: در فضای خالی بالای صفحه‌ها، حدیث تربیتی، آیات قرآن یا سخنی از بزرگان را بیاورید. حیدری: شعر هم می‌تواند مناسب باشد.

ع موفق باشید.

ع همت‌نژاد: از رنگ‌های تیره استفاده نکنید. جلد مجله برای جلب نظر خیلی اهمیت دارد. از رنگ‌های شاد و از طرح‌های قشنگ استفاده کنید.